57
Национальная библиотека
Республики Тыва
им. А.С Пушкина

ХҮНДҮЛҮГ СОҢГУКЧУЛАР!

КАТАП БАДЫЛААШКЫНГА ИДЕПКЕЙЛИГ КИРЖИРИ — СИЛЕРНИҢ ХАМААТЫ ХҮЛЭЭЛГЕҢЕР.

ШЫН
Солун 1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн.
№ 44 (15995) 1998 чылдың апрель 25, суббота ★ Ат салган шагы 22.40 ☆ Садар өртээ 1 рубль 50 копеек.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНДА

ХООЧУРААН ААРЫГ-БИЛЕ ДӨМЕЙ АПАРГАН

АПРЕЛЬ 21-ДЕ ТР-НИҢ ЧАЗААНЫҢ ЭЭЛЧЕГЛИГ ХУРАЛЫ ЭРТКЕН. ХУРАЛДЫ ПРЕЗИДЕНТ Ш. Д. ООРЖАК БАШКАРЫП ЭРТТИРГЕН БОЛГАШ АҢАА НИИТИЗИ-БИЛЕ 17 ЧҮҮЛ АЙТЫРЫГНЫ САЙГАРЫП ЧУГААЛАШКАН.

Бир-ле дугаарында, эң-не чугула айтырыг болур — «1998 чылдың 1-ги кварталының түңнелдери-биле Тыва Республиканың социал-экономиктиг хөгжүлдезиниң база 1998 чылда экономиканың быжыгып сайзыраарының талазы-биле сорулгалар дугайында илеткелди Чазак Баштыңының бирги оралакчызы, экономика сайыды Василий Оюн кылган.

Экономика сайыдының илеткелинден алгаш көөрге, ниитизи-биле одаар чүүл-энергетика компекизиниң багай эвес ажылдаанындан 1997-98 чылдың одалга сезону чүгээр дооступ турар. Электроэнергияны, даг-дүгүн, кештен кылган хеп аймаан, макарон кылыгларын бүдүрери өскен. «Тыва даг-дүгү» комбинат, Тываның машзаводу, «Тыва алгы» АН, «Тываның электол четкилери» АН, рестипография, алгы-хөм заводу, ЯФ 306/1-ниң, караа көрбестерниң, «Макаронпром», «Срочная химчистка» бүдүрүлгелери бүдүрүлге хемчээлин улгаттырган.

Мал кыштаглаашкыны чогумчалыг доозулган, ажыл-агыйларның малының аңгы-аңгы хевирлериниң кырлыр чоруу кызырылган. Өшкү, хойнуң баш саны 1.1 хууга, чылгының 1.6, ивиниң 9,7 хууга өскен, 4,6 муң тонна эътти, 8,3 муң тонна сүттү, 4,2 млн. чуурганы бүдүрген.

Бо бүгү-биле чергелештир республиканың социал экономиказының хөгжүлдезиниң чамдык угланыышкыннарында эки талалыг түңнелдер чедип алдынмаан. Нинти иштики продукцияның хемчээли кызырылган. Үлетпүр бүдүрүлгези 21,4 хууга кудулаан. Даарапылга, мебель фабрикалары, Улуг-Хемниң ыяш ажыл-агыйы, трикотаж-даарапылга фабриказы 1997 чылдың 1-ги кварталының деңнелинге чедир ажылдап шыдаваан. Аъш-чем үлетпүрүнүң бүдүрүлгелери агартынар арга чок кылдыр бүдүрүлгезин кудулаткан. Эът, колбаса кылыгларын, сүттү, алкоголь чок суксуннар бүдүрери — 2 катап, далган бүдүрери — 70 хууга, водка—87,5 хууга, кондитер кылыглары—23,6 хууга кудулаан.

Бо бүгүден аңгыда, ТР-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем яамызы оон мурнунда чаарты тургустунган көдээ ажыл-агый бүдүрүлгелериниң ажылының шынарын бедидер дээш дээштиг хемчеглерни ам-даа албаан. ТР-ниң Чазаның хереглекчилериниң моөң рыногун база өнчүнүң бүгү хевирлериниң ажыл-агыйларының көдээ ажыл-агый техниказының ажылдаарын хаара дырар машина-технологтуг станцияны тургузар дээш шиитпирлери мынчага чедир күүсеттинмээн. Бүгү ажыл-агыйлар эът, сүт чуурга бүдүрерин 1997 чылдың 1-ги кварталының деңнелинге чедирбээн. Кодан малды өстүрер ажыл кудуку деңнелде, бызаалар, анай, хураган неле жири барык 30 хуу кудулаан. Ол ышкаш часкы тарылгага белеткел база-ла кудуку деңнелде, көдээ ажыл-агый техниказының чүгле чартызы септеттинген, тарыыр үрезинниң чүгле 61 хуузу бар. Кывар-чаар материалдарның курлавыры барык чок.

Федералдыг бюджетти бадылаарын шөйүп келгенинден чуртталга шөлүнүң база социал адырның тудугларының акшаландырыышкыны болбаан.

Республиканың чуртталга-коммунал ажыл-агыйын аде чаартырының кол сорулгалары—коммунал ачы-дузаларын дээш чарыгдалдарны эвээжедири, хереглеп турар курлавырларның учедун кылыр херекселдерни тургузары чедип алдынмаан. Бо адырда монополист-бүдүрүлгелерниң тарифтериниң төлевир хемчээлиниң үндезинниин хынаар ажыл шөйлүп турар.

Республиканың даштыкы экономиктиг харылзааларын калбартыр талазы-биле ажыл уламчылап келген. Тыва Республика биле Моолдуң бирык аймактарының кызыгаар харылзааларын сайзырадыр талазы-биле Россия биле Моолдуң Чазактар аразының Дугуржулгазының төлевилелин белеткеттинген. Бо чылдың март 20-21 хүннеринде Улан Батор хоорайга болган Чазактар аразының комиссиязының хуралынга Тываның төлээлери киришкен, ук Дугуржулгага ат салыр чүүлдүг деп көрген. Ындыг-даа болза оон мурнунда хүлээп алган дугуржулгаларны күүседири база даштыкы инвестицияларны республиканың экономиказынга киириштирери, кады ажыл-чорудулгалыг бүдүрүлгелерни тургузарын боттандырар талазы-биле хемчеглер шүшпен алдынып турар.

Бюджет акшаландырыышкынының айтырыглары нарын шиитпирлеттинип турар. 1998 чылдың 1-ги кварталында бюджетче боттуң орулгаларындан 18 млн. рубль кирген. Херек кырында санап кааны 27 млн. рубль турган. Федералдыг бюджеттен 62,7 млн. рубль кирген, а план езугаар кварталда 168 млн. рубль шилчиттинер ужурлуг турган. Оон аңгыда 1997 чылдың трансферт өрелерин дуглаар кылдыр 58,3 млн. рубльди алган. 1998 чылдың апрель 1-ниң байдалы-биле бюджет өрези, эрткен чылдан шилчип келген-биле кады 483,4 млн. рубль бооп турар. Оон иштинде шалың төлевири дээш — 38,9 млн. рубль. Акшаландырыышкын долу эвес боопкуурарындан эмнелге албан черлери, школалар, уруглар садтары база өске-даа бюджет организациялары берге байдалда.

Кожуун чагыргалары боттарының орулгазын улгаттырарынче кичээнгей салбайн, бо талазы-биле четпес ажылдап турар. Үндүрүг чыылдазының деңнели Тес-Хем кожууннуң—48 хуу, Кызыл кожууннуң—51.6, Өвүрнүң — 54, Барыын-Хемчиктиң —67, Сүт-Хөлдүң—65, Улуг-Хемниң — 69, Каа-Хемниң—84, Эрзинниң 81, Чөөн-Хемчиктиң—83, Бай-Тайганың—71, Чеди-Хөлдүң — 72, Кызыл хоорайның — 75, Ак-Довурак хоорайның — 58 хуу болган.

Бүдүрүлгелерде болгаш организацияларда саң-хөө байдалы нарыыдап орар. Карыштыг бүдүрүлгелерниң саны өзүп турар. Оларның хөй кезиинге үлетпүр, транспорт, чуртталга-коммунал ажыл-агыйының бүдүрүлгелери хамааржыр.

Төлевирлерниң болгаш чажыглаларның байдалын алгаш көөрге, өрелер хоочураан аарыг-биле дөмейлешкен. Дыка хөй бүдүрүлгелерниң төлевир кылыр харыылыг апарганының им-демдектери көстүп келген.

Республиканың эрге-хоойлу камгалаар органнары экономиктиг кем-херек үүлгедиикиннери-биле холбашкан кемземче херектерин дээш чок, кудуку деңнелде истеп турар, республикаже шынары кудуу арага киир сөөртүрүн база ону садып-сайгарарын болдурбас талазы-биле шиитпирлиг хемчеглерни ам-даа албаан.

Чазак Баштыңының бирги оралакчызы, экономика сайыды Василий Оюннуң илеткелиниң кол утказын таныштырарга мындыг-дыр. Чугаалашкан айтырыгга хамаарыштыр оралакчы президент А. А. Мельников, Чазак Баштыңының оралакчызы Л. С. Моңгуш, Көдээ ажыл-агый сайыды С. М. Достай, Үлетпүрну сайзырадыр талазы-биле күрүне комитединиң даргазы В. О. Ооржак болгаш өскелер-даа санал-онал сүмелерин киирген. Санал бергеннер аъш-чем, үлетпүр, көдээ ажыл-агый бүдүрүлгелеринче улуг кичээнгейни салып, дарый дүрген хемчеглер ап, чамдыктарының кадр айтырыын шиитпирлеп, ажылдап шыдавайн турар удуртукчуларны үениң негелдезинге дүүштүр ажылдап шыдаар кижилер-биле солувас болза. Президент соңгулдаларының соонда, 2 дугаар чылды апаа олуруп эрттирер деп барганывысты демдеглээннер. Президент Ш. Д. Ооржак чугаалашкан айтырыгны мынчаар түңнээн:—Ниитизи-биле алыр болза, Россия Федерациязында байдал нарын. Россияның Чазаа чок, бир ай чурттап тур бис. Оон түңнелинде, бюджет организацияларынга, пенсия, пособиелерге өре озып турар. Биске база шалың, пенсия, пособие төлевири саадап эгелээри магат чок. Силерге шын-биле чугаалаайн, республикада чугула соңгулда кампаниязы чорул турар болганда, чоокку үеде Москва база барбас мен. Баарга-даа айтырыг тургузар даргалар чок дээрзин билир бис. Федералдыг төп-биле ниити чугааны оон мурнунда тып турдувус, ам тургустунаар чаа Чазак-биле база ынчаар ажылдаар сорулганы салып турар бис.

Бирги кварталда кудуку деңнелге ажылдаан-дыр бис. Ажыл-агыйның аңгы-аңгы адырларында байдал нарын. Ам черле ажылдаар үе келген, удуртукчу бүрүзү рынок экономиказын эки шиңгээдир болза эки. Кадр айтырыын чугулалап көрүп, чамдык бүдүрүлгелерниң удуртукчуларынга хамаарыштыр чугаа кылыр апарган-дыр. Чазактан Р. Баян, В. Оюн колдуунда Москва кирип ажылдап турар дээрден башка, артканнарывыс шимчевейн мында олуруп турар-дыр бис. Кажанга чедир мынчаар олуруп көөр бис че? Моон соңгаар силерниң орнуңарга кым-даа ажылдавас, кым-даа акша-төгерик эккеп бербес. Чазак дузалавайн тур дээр болза, каттырынчыг, куруг чугаа апаар..

Көдээ ажыл-агыйны чугаалажып-ла турар бис, ол-ла айтырыглар шиитпирлеттинмейн хевээр артып-ла турар. Көдээ ажыл-агыйның продукциязының моөң рыногун тургузары-биле 350 млн. рубльди аңгылап бердивис. Мынчага чедир чүге ол рынок ажыттынмааныл, шагда-ла ажылдап эгелээр турган эвес бе? Көдээ ажыл-агыйда кадр айтырыы база нарын-дыр. Дүүнгү бригадирлер, чолаачылар-биле агробизнес кылып шыдавас бис. Ынчангаш бо айтырыгны база аңгы чугаалажып көөлүңер. Мал бажының дугайында чугаалажып-ла турар бис. Маңаа бөдүүн чурумну тургузуп, малдың бүгү баш санының учет-отчедун кылып, оң-солагай талазынче үлээрип соңгадыр болза эки. Эът комбинаттарының, сүт заводунуң болгаш өске-даа бүдүрүлгелерниң ажылын бүрүнү-биле эде тургузар апарган-дыр. Ажылдап турар бүдүрүлгелерни, кедилиг төлевилелдерни моон-даа соңгаар деткиир бис.

Айтырыгны чугаалашкан соонда, 19-чүүлден тургустунган доктаалды хүлээп алган. Ол доктаал езугаар, кошкак ажылы дээш көдээ ажыл-агый сайыды С. М. Достайга шыңгыы доңгулданы берген, а оон оралакчылары А. М. Чамбал-оол, Ч. Х. Хертек оларның ээлеп турар албан-дужаалынга дүжүр-дүүшпезиниң дугайында айтырыгны чугаалажып көөрүн Чазак Баштыңының оралакчызы Л. С. Моңгушка дааскан.

Чазак хуралынга чугаалашкан өске айтырыгларны солуннуң дараазында үндүрүлгезинге чырыдар.

Адыгжы СААЯ.

Кызыл кожууннуң чагырга даргазының кичээнгейинге

АВТОБУСТАРНЫ ЭГИДИҢЕР

Бо чылдың апрель 21-де Каа-Хем суурже пассажирлер аргыштырып турар ПАТБ-ниң № 3 автобузун эртен даң бажындан эгелээш, чиигелделиг пенсионерлер, автобуска чоруур билеттерни баш удур садып алган студентилер, өөреникчилер болгаш ажылчыннар манааш чадап кагдывыс. Дыка-ла берге болган. Кым акшалыг болдур, хуу автобустарга олурупкаш чоруптулар. Ол автобустарның өртээ хенертен 2 рубль чедир өзе берген. Чамдык уруглар чадаг кылаштажып чоруптулар. Чамдыктары ыглажып турган чана бердилер. Манап турган улустуң чугаазы аңгы-аңгы болду:

— Автобус чолаачылары ажыл соксаткан боор.

— Бензин чок...

Кожуун чагыргазы ПАТБ-ниң автобустарындан ойталап каапканын билип алгаш, чагырга черинге кылаштап чеде бердим. Кожууннуң чагырга даргазының оралакчызы Б. К. Шомбун мээн айтырыымга каржы харыылады:

— ПАТБ-ниң удуртукчулары № 3 автобустарның өртээн 3 рубль чедир өстүрер дей бээрге, бистиң ойталаанывыс шын — диди.

Мен оон чоруткаш, ПАТБ-ниң директору Г. И. Тутатчиковка, кол инженер В. Г. Пахомовка чеде бердим. Олар чаңгыс үн-биле харыылады.

— Ындыг чүве турбаан, кожууннуң чагырга черинден Каа-Хем суурже ПАТБ-ниң пассажирлер аргыштырып турар автобустарындан ойталап турарының дугайында бижик биске келген. Каа-Хем суурда хөй студентилер, өөреникчилер, хөй кижилер чурттап турарын өөренип көргеш, № 17 автобусту арттырып кагдывыс. 3 дугаарлыг автобусту ЧЭТ-ке чедир чорудуп тур бис — дээш, ол бижикти менче сунду. Ол бижиктиң эгези бо:

«Кызыл хоорай чагырга даргазының оралакчызы С. А. Барыбинге, № 48, 1998 чылдың март 19, Каа-Хем суур». Мында бижээни болза: Кызыл кожууннуң чагырга чери Силерден улуу-биле дилээри болза, ПАТБ-ниң № 3 автобустарының рейсче үнерин 1998 чылдың март 20-ден эгелээш 2 автобуска чедир кызырарын диледивис. ЧЭТ-тен эгелээш эң сөөлгү доктаамал: «№ 34 Магазинге» чедир хуу автобустар-биле пассажирлерни аргыштырарын өөренип көрээл. Бир эвес эки түңнелдиг болур болза № 3 маршрутка хуу автобустарны ажыглаар бис.

Кожуун чагыргазының даргазы Н. ООРЖАК. Хүлээлгезин күүседип турар Б-К. Шомбун».

Кажан эрге-чагыргаже чүткүп тургаш, олар мынчаар аазааннар: **«Бис силер дээш, социал камгалалыңарны хандырар дээш...»**

Бөгүнде өөреникчилер, пенсионерлер чадаг кылаштажып турлар. Дээрги Н. Ч. Ооржактың кожууннуң көдээ ажыл-агыйын буурадып кааның дугайында чугаалавайн, кырганнарны, школачыларны чадаг кылаштатпайн көр деп сенээ чугаалаар эргелиг мен. Автобустарывыс эгидип көр. Соңгукчуларның бүзүрелин шынзылар херек.

Оолчугаш КАРА-ООЛ.
Пенсионер.

ДЕВИСКЭЭРЛЕРНИҢ СОҢГУЛДА КОМИССИЯЛАРЫНГА

Тыва Республиканың Төп соңгулда комиссиязы 1998 чылдың апрель 24-те Тыва Республиканың Дээди Хуралының депутаттарының, тус чер чагыргаларының даргаларының база Тыва Республиканың төлээлекчилерниң тус чер Хуралдарының депутаттарының соңгулдаларының ийиги ээлчээн түннеп үндүрер талазы-биле чамдык немелде тайылбырларны кылган.

Ынчангаш Дээди Хуралдың депутаттарының, тус чер чагыргаларының даргаларының болгаш төлээлекчилерниң тус чер Хуралдарының депутаттарының соңгулдаларының талазы-биле ТР-ниң хоойлуларынга үндезилээш, соңгулдаларга девискээрлер аайы-биле бүрүткеткен соңгукчуларның киржилгези 50 хуудан эвээш болур болза, ол девискээрге соңгулданы эртпээн деп санаар.

Оон-биле чергелештир, соңгулданың түңнели-биле эң хөй бадылаашкынны алган кандидатты соңгуткан деп санаар. Бо таварылгада, ол кандидаттың алган бадылаашкын саны өске кандидаттарга удур бадылаашкындан хөй болган турда соңгуткан деп санаар.

КЫЗЫГААРДА БАЙДАЛДЫ ЧУГААЛАШКАН

Эрткен четвергте ТР-ниң Президентизи Ш. Д. Ооржак Забайкальениң кызыгаар округунуң командылакчызының оралакчызы, генерал-майор Н. С. Юрасовту, Кызылдың кызыгаар отрядының начальниги, полковник В. И. Фертовойну хүлээп алган. Ужуражылгага ТР-ниң Айыыл чок чорук чөвүлелиниң секретары В. А. Агбан киришкен.

Күрүне кызыгаарының тыва-моол участогунда тургустунган айтырыгларны шиитпирлээр база ийи чурттуң аразында кожа-хелбээ, амыр-тайбың харылзааларны ханыладып сайзырадыр сорулга-биле Моолдуң кызыгаар чоогунда аймактарының удуртукчулары болгаш эрге-хоойлу ажылдакчылары-биле, Моол Республиканың РФ-те чингине консул чериниң харыысалгалыг ажылдакчылары-биле ужуражылганы чорутканын Николай Семенович Юрасов Тываның Президентизинге медеглээн. Ук ужуражылгаларның үезинде кызыгаарда байдалды бүгү талалыг сайгарып, кады ажылдажылганың ажыл-хемчеглерин сайзырангайжыдарын дугурушканындан аңгыда, кызыгаарга ок-чепсекти ажыглап болбазының айтырыын шыңгыы чугаалашканын ол дыңнаткан. Убса-Нур аймактың удуртулгазы-биле мындыг чергелиг албан езузунуң ужуражылгазы чоокку үеде болуп эртер.

— Забайкальениң кызыгаар округунуң өске отрядтарынга көөрде, бистиң кызыгаар отрядывыс бо кышты улуг бергедээшкиннер чок эрттирген. Маңаа ТР-ниң Президентизиниң, Чазаның биске көргүзүп турар деткимчезин, дузазын айтыры чугула. Оон түңнелинде Кызылдың кызыгаар отряды округтуң эң эки ажылдыг отрядтарының санынга кирген — деп, Виктор Иванович Фертовой чугаалаан.

Республиканың Чазаның талазындан кызыгааржыларга дузадеткимче моон-даа соңгаар көргүстүнер дээрзин Ш. Д. Ооржак хүлээп алыышкын үезинде чугаалаан. Албан-хүлээлге күүселдезинге херек аът-хөлгени, өглерни садып бээр, кызыгааржыларның чылыг-чырык ажыглалы дээш чылыган өрелериниң төлээжилгезинге Чазак киржир, оттулар чүүл аймаан баш бурунгаар кызыгаар хараалдарынга сөөртүп чедирип алырынга дузалажыр дээрзин ол айыткан.

Май айның ортаа үезинде кызыгаар чоогунда кожууннарның удуртукчуларының болгаш кызыгаар хараалдарының начальниктериниң киржилгези-биле хөй кижи киржикчилиг хуралды чыылдырып, моол-тыва кызыгаар участогунда байдалды аңаа улаштыр чугаалажырын дугурушкан.

Генерал-майор Н. С. Юрасов вторник средаа Саглы, Хандагайты, Торгалыг, Шара Суур кызыгаар хараалдарынга чедип, ында байдал-биле танышкан.

ТР-ниң Чазаның парлалга албаны.

ПРЕЗИДЕНТИНИҢ АЖЫЛ-АЛБАНЫ

КИЖИНИҢ ЭРГЕЛЕРИН ХООЙЛУГА ДҮҮШТҮР

Тыва Республиканың Президентизиниң чанынга кижиниң эргелериниң талазы-биле комиссия 1998 чылдың мартта № 202 Чарлык езугаар тургустунган. Оон баштайгы хуралы апрель 22-де болуп эрткен. Орта Ш. Д. Ооржак киришкен.

Ук хуралга колдуунда организастыг айтырыгларны чугаалашкан. Тыва Республиканың Президентизи Ш. Д. Ооржак демократтыг ниитилелге кижиниң эргелериниң талазы-биле комиссияның ажыл-чорудулгазының канчаар-даа аажок чугулазының дугайында бодалын илереткен. Чүге дизе демократтыг ниитилелге экономиктиг, политиктиг плюрализм амыдыралдың нормазы чижээ апар чыдар. Чижээлээрге, ол талазы-биле комиссияларны тургузары дээн ышкаш, демократияның ындыг янзылыг базымнарын Ш. Д. Ооржак келир үениң ниитилелиниң өзүмнери-дир деп адаан. Анаа кижилерниң эргелери камгалаттынган турар. Бо талазы-биле Россия өлээн хожудап турар, а делегейниң хөй-хөй чурттарында кижиниң эргелериниң талазы-биле комиссиялар шагда-ла ажылдап турар. Барыын чүктүң демократиязы күчүлүг базымны алган, Европаның 29 чуртунуң аразында ажык кызыгаарлар ол дугайын херечилеп турар. Харын-даа ниити-европа акша единицазын киирер деп бодап турар. Республиканың Конституциязынга дүүштүр кижиниң эргелерин хандыларын боттандырган турар ТР-ниң хоойлузун белеткээринче дуржулгалыг специалистерни хаара тударынче, оларның арга-сүмелерин ажыглаарынче кичээнгейни Ш. Д. Ооржак угландырган.

Рита САМБУ.

ЧАА, ШЫҢГЫЫ ЧУРУМ КИИРТИНГЕН ТУРАР

Мал-маганны өскээр тургузарының, а ол ышкаш садары-биле эътти база эът продукциязын ыңай-бээр сөөртүрүнүң чаа, шыңгыы чуруму республикага май айда-ла кииртинген турар.

Ам малды өскээр тургузарының азы сөөртүр эъттиң ээлери тус чер чагыргазындан чаңгыс аай хевирниң шынзылгазын болгаш малдың эр, кызын, назынын база чүзүнүн айыткан мал эмчизинден херечилелди алыр. Хыналда үезинде ол документилер чок болур болза, «продукцияны хавырар азы регионал аъш-чем фондузунче киирер кылдыр эът болбаазырадыр үлетпүр бүдүрүлгелеринче ону дужаар» деп каан бижикти ИХЯ берип каар. Өске сөс-биле чугаалаарга, «кажар арга-биле» келген эът эмнелгелерже, уруглар садтарынче, инвалидтер болгаш хоочуннар бажыңнарынче баар.

Бо негелде «Республика өнчүзүнүң бүгү хевирлериниң ажыл-агыйларынга малды учетка тургузарының болгаш ону сайгарарының чурумунуң дугайында» ТР-ниң Чазак Баштыңының чоокта чаа ат салган доктаалының кол пунктуларының бирээзи кылдыр кирген. Шынзылганың эргежок чугула хевирин ийи неделя дургузунда ажылдап кылыр даалганы Көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем яамызынга берген.

Бо хемчег мал-маган оорлаар чорукка удур демиселди чорударынга, багай шынарлыг эъттиң садыг-магазиннерже, рыноктарже кирерин болдурбазынга дузалаар.

Л. НАТПИТ-ООЛ.

№ 22126 ШЕРИГ КЕЗЭЭН АВТОТРАНСПОРТ АЙМААН садып алырынга үндүрүг төлээринден хостаар дугайында

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХООЙЛУЗУ

1998 чылдың март 4-те Дээди Хурал хүлээп алган.

1 чүүл. 1998 чылда № 22126 шериг кезээн автотранспорт аймаан садып алырынга үндүрүг төлээринден хостаар.

2 чүүл. Бо Хоойлу аңаа ат салган хүнүнден эгелээш күштүг болуп кирер.

Тыва Республиканың Президентизи Ш. ООРЖАК.

Кызыл хоорай, № 995,
1998 чылдың апрель 17.

ДУГАН-ӨРГЭЭ
тудуунче киириштирер
ачы-буян агар саны
Централизованная буддийская религиозная организация УКЛРТ
ТУВАКРЕДИТБАНК
Р/с 40703810300000330000
инн 1701026640
код 40869446
кор. сч. 1193401000

ЛИЦЕЙГЕ ӨӨРЕНИРИ-БИЛЕ

Тыва-түрк лицей май 10-дан эгелеп 1998-99 өөредилге чылында өөрениири-биле 6-гы класчылар аразынга кирериниң шылгалдаларын эрттирер.

БҮРҮТКЕЛ тыва-түрк лицейде
ЭРТЕНГИНИҢ 9 ШАКТАН КЕЖЭЭКИНИҢ 17 ШАККА ЧЕДИР
чоруттунуп турар.

Бодунга дараазында **документилерни** алгаш келир:

— 3×4 хемчээлдиг 1 чурук;
— 6-гы классты дооскаңының дугайында шынзылга;
— төрүттүнген херечилелиниң хоолгазы;

Айтырыг тургузар телефон: 3-86-46.

СЕНТЯБРЬДАН — СЕНТЯБРЬГА ЧЕДИР

Школалар башкыларының база ада-ие комитеттериниң кежигүннериниң кичээнгейинге!
«Новости Тувы» ном үндүрер черниң «Деловые мелочи» садыы
1998-99 өөредилге чылында өөредилге программаларынга дүүшкен педагогика болгаш методика талазы-биле литератураны эккеп садар дугайында
КЕРЭЭЛЕРНИ
чарып эгелээн.
Эртежик чагыг кииргеннерге өртек чиигелделиг болур!
Кызыл хоорайда Красноармейская 100 дугаар бажыңда (адаанда) турар магазинден ол дугайын делгерецгейи-биле билип ап болур